

POSPRAVLJAM

Aleš Gerbič

Aleš Gerbič
POSPRAVLJAM
eDition 25

Aleš Gerbič
POSPRAVLJAM

Maribor 2021

© 2021, Aleš Gerbič

© 2021, Kulturno društvo Mariborska literarna družba

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

821.163.6-1(0.034.2)

GERBIČ, Aleš

Pospravljam [Elektronski vir] / Aleš Gerbič ;
[fotografije Janko Jelnikar ; spremno besedo napisal
Marjan Pungartnik]. - E-knjiga. - Maribor : Kulturno
društvo Mariborska literarna družba,
2021. - (Zbirka eDition ; 25)

Način dostopa (URL):

<http://kud-mld.si/zbirka-edition.html>

ISBN 978-961-6850-41-4

COBISS.SI-ID 51346435

Fotografija na naslovnici – Janko Jelnikar: Pomladni gozd

P O S P R A V L J A M

Janko Jelnikar: Drevesa rastejo v nebo

(z)verzirano

Moj majhen plašč

skoraj podarjen Anki G.

Zagledam ga, capina,
še vedno lep je, bel,
iz mojega spomina
že skoro je odšel.

Nalepka ne pove,
iz česa je osnova,
le votek sem ter tje
nemirno skače znova.

Toplino sluti dlan,
pogladim brž rokav –
mešanica akril in lan.
Najbrž mi ni več prav.

Kar zacveti akril,
vzcveti, ko se dani,
a muhast ta april ...
le ledene dlani.

V modrino se obdaja
cvetoče polje lana,
v njem rose sladka mana ...
to je podoba raja!

Čarobna modra luč,
v njej plašček bel, ti špas!
še verz je čisto fuč,
ga dam ... za karitas.

Zimska paša

Gnal na pašnike pomladne
rano, v jutranjem sem svitu,
kratkohlačnik, pri koritu
pesmice jim pel osladne.

Potlej so se razgubile
v redki gmajni trepetlike,
na večer pa – kot replike –
vračajo se, da bi pile.

Pozno pasel sem v poletje:
vrček, dva, na dan soparni,
rosen bil dovolj nikdar ni,
le pastir mutiral spet je.

Prišla zlata je jesen,
muze šle so žvižgat rakom,
sam zavijem v hram k težakom:
trese v noč se pult meden.

Sneg visok je, huda zima,
listje suho jim je paša,
mrzel veter ga raznaša,
zavrtinči v njem se rima.

Načrti

Kdaj popil sem kak kozarček
(vrag se vselej rad sprosti):
not gre vinček, ven pa dnarček
(On potem vse oprosti).

Človek dela pa načrte
(kar načeloma ni greh):
vrt – gor ptice, spoddol krte,
rožice dam ob poteh.

V njem bi pesnik se sprehajal,
stihe trosil na zemljo
v slavi (ne bi je dohajal,
komaj bi capljaj za njo).

Psihofizična priprava
skozi grlo – oh, ti vrag! –
ne opaziš, slava
njemu vštric drži korak.

Verzi mokri so in blatni,
vrag je, rož ni, ni poti,
vrt ni rajski, le solatni ...
Tič pa nič ... pač, odleti.

Pesnik, pesnik!

Pesnik, pesnik,
verz ti peša,
še od pesmic se ti zmeša!

Že mogoče,
ni navdih
(vzdih, smrka, jezno piha).

Prisopiha
misel plitva,
pesem – malo slana blitva.

In naklada
in razklada
sij besednega zaklada.

Da bi nehal,
se unesel?
Kaj še verzov bo natresel!

No, »čarovnik«,
zdaj pokaži!
Zajček spet ga ofrnaži.

Še prižge
luči bleščече:
ponori trohej od sreče.

Ah, te sanje,
sanje kratke ...
rime: plehko-kislo-sladke.

Vsaj – s psihozo
preboleno –
živ je verz ... ga da pod ceno.

Zeleni možici

Rahlo trga me v kolenih,
križ čez križ sem, bogme, dal,
jezen kot ... tristo zelenih(!),
rihto ustvarjalno pral.

Samcat taval sem po sveti,
pel zanosno njega dni,
zadnje mesto med poeti
le prislužil, božček, si.

Skromnost, moja lepa čednost:
Kdo da ... prvi v fari tej?
Samo toliko v vednost:
Jaz! ... Kaj praviš? ... Bog ne dej!

Ampak peti jaz ne neham,
kujem verze dan na dan:
Spiš, navdih? – še sam zazezam –
da mi kam ne zgineš vstran!

Glas zastane sredi stavka,
struna počí, luč ne dela,
je v bolniški šepetalka:
Muza, daj, boš kaj zapela!

Zopet trga me v kolenih,
križ je vedno bolj boleč ...
Z drugega sveta zelenih,
šli so, ni možicev več.

Sij

Tema.

Lučka gori,
nisi več ti –
še sam si sij.

Midva.

Večnosti sla ...
Prav do neba
vidi se ga!

Doma.

Niti okol
nihče nič bolj
ga ne zazna.

Sama.

Polnoč je preč,
njega ni več,
soja neba.

Tema.

Hribi in dol ...
sije le bol
v preddvor srca.

Zabodeno-brezčasni sonet

od g. Milana Jesiba navdahnjen

... in je podoba ... (z bradico) ... meglena,
megleno lepa – Bog je, si predstavljaš,
potem ... zazdi se ... skratka, ugotavljaš ...
Zbledi privid, zakrije svet koprena.

Močvirja trava zmešana med senom,
prepozno je, da slišal bi jo rasti ...
Vonj! – kis (s poreklom!) – ta ima me v pasti,
balzamično navdihnjen še z imenom.

Petrarka, stric Prešeren – na Parnasu
(s prelestno Lavro Julije nožica);
pripase moja gor, da z vitkim pasom

je tudi ona, blejajoč, ovčica.
Zabodeno ozre se – z večnim sta(tu)som –
v njo Jesihova boljša polovica.

Vse je preprosto

Vse je tako preprosto:
vstaneš (odtočiš), poješ,
že kaj počneš nato.

Vse je tako preprosto:
delaš, spiš,
ljubiš – no, tako-tako.

Vse je tako preprosto:
rodiš se, umreš ...
vmes pa – je že kako!

Ena ljudska

Kmetič veselo na svetu živi.
Ravan škropi in polje,
plevelu gre na bolje,
korajžno, veselo na svetu živi.

Fantič veselo na svetu živi.
Še travico poskusi,
že svet se mu manj gnusi,
korajžno, veselo na svetu živi.

Dekle veselo na svetu živi.
Tabletko preizkusi,
kondomček moj ... ah, tu si,
korajžno, veselo na svetu živi.

Starček veselo na svetu živi.
Le taka je manira,
da v domu sam umira,
korajžno, veselo na svetu živi.

Še pesnik (ta) veselo na svetu živi.
Visoko pesem poje,
a dela to po svoje,
korajžno, veselo na svetu živi.

Oj, lepo je res na deželi I

Oj lépo je res na deželi,
kjer hišca na samem stoji.

Okol pa liguster zeleni,
to srednji sloj ful veseli.

Vsak »kmetič« ma svoje veselje,
ko individualno živi.

Čez dan se pretrga na dvoje,
zvečer pa – šljuk! – sladko zaspi.

Oj, lepo je res na deželi II

Oj lepo je res na deželi,
kjer gnojnica, silos »diši«.

Zato so pa travnki zeleni,
to mene prav mal veseli.

Vsak kmetič ma svoje veselje,
mu traktor od jutra brenci.

Kombajn še v koruzi zapoje,
motorka pa v hribu cvrči.

Kak prej je bilo na deželi?
... Veš, sinko ... kar mirno zaspi.

Čuk se je oženil

Čuk se je oženil,
tralala, tralala,
sova ga je vzela,
hopsasa,
sova ...

Čuk sedi na veji,
tralala, tralala,
konec je, pove ji,
hopsasa,
konec ...

Sova čuku miga,
tralala, tralala,
dajva se, zmeniva,
hopsasa,
dajva ...

Čuk pa sovo vpraša,
tralala, tralala,
kolk tvoj delež znaša,
hop sasa,
kolk ...

Hišca – za spominek,
tralala, tralala,
... no, naj bo, še sinek,
hopsasa,
... no, ...

Hišco so delili,
tralala, tralala,
sinka pogubili,
hopsasa,
sinka ...

Jaše Eva

Jaše Eva na kolenci,
na kolenci, na polenci,
svet ta – trdno njen v stremenci,
ija, ija, ja.

Jaše Eva na oblaku
s princem – mmm! – v pomladnem zraku,
mavrice sledita traku,
ija, ija, ja.

Švrk! – spodbode bič življenje:
kje zdaj beli princ njen – sen je!
eno samo le vrvenje,
ija, ija, ja.

Jaše Eva staro babo,
noge niso več za rabo,
a njen princ ne gre v pozabo,
ija, ija, ja.

Eva pelje se v drevaku,
On jo čaka v črnem fraku
tam na Mlečne ceste kraku,
ija, ija, ja.

Moja Marička

Ah, moja Marička,
kak maš rdeča lička,
in furbaste oči,
ki krajšajo noči!

Še vid se mu povrne,
kdor se za njo obrne,
poškili pa v noge,
in tjakaj – nehote.

No, ja ... a kaj se hoče,
kdor smeje se, ne joče!
... Ej, letnik ta pa ta
je bil res ena-A!

Šalčki

Se zmeraj jezim, razen takrat, ko spim,
na krožničku šalčki sta dve,
a jaz rabim komplet, celo bajto zbudim,
ko jemljem ga ven – naj se ve!

Mi nekaj ni dalo, pogledam spet malo
v omarico kuhinjsko kar.
O tem se bo bralo: glej, krožničku (zalo)
je šaljica vsakemu par.

Kaj to le pomeni, pa ne da me ceni (!??),
že nisem tako več potrht;
pomirjen s perseni, izvem, da – joj meni! –
zlopatiti moral bom vrt.

Saj to je od sile, pomagajte vile
omarico spraviti mi v red ...
Glej: šaljica ena – cel vrt zanjo cena ...
Naj k vragu gre ... s šalčkami vred!

Moja garaža

Moja garaža je nekaj posebnega,
prvi pogled ne pove prav veliko,
kar pa povsem zamegli celo sliko –
(vs)ega je mojega polna osebnega.

Res je prepolna, le avta ni v njem:
šara, omara je v kotu hladilna,
jabolka, hruške, zaloga obilna,
moje orodje – še rabit ga smem?

Jabolka prej sem omenil, pokora,
ne po naključju, vse bistvo je v tem:
njeno pospravljanje – to je problem,
tu zori najino jabolko spora.

Gledam jo, nekam se čudno obnaša,
žena je danes vsa dobra, prijazna,
nič me ne krega, pomislim: je blazna?
Ah, ne, garaža blešči se kot čaša.

Ko pa iz hiše zaslišim ropot
(milost, svetniki in Sveta družinal),
krožnički, šaljice ... zrak ni praznina,
kajpak! garaža je vzrok za šklopot.

Reče z navdihom: »Ta tvoja garaža,
taka je tvoja podoba osebna!«
Zbežal bi, ampak je skrb nepotrebna –
častna na vratih nje zvesta je straža.

Hišni, garaža, je to termometer:
noter pogledam, dovolj je že nos,
že sem na hladnem, ubožček, in bos ...
Bom kar potrkal: Odkleni, svet Peter!

Ptičja gripa

Otve* na vodi,
krik iz trstičja:
»Mrtvi labodi!«
Gripa je ptičja.

Kolje okolje,
bog nam pomagaj!
slabe sem volje:
Stržek, ne scagaj!

Krave so nore,
topla je greda;
duh iz Gomore
svet že najeda.

Vest se v črvivo
kletko zapira,
kljuva v živo ...
vrabca, umira!

K sreči pa štingelc
(zvem neuradno)
v gnezdu je, bingeljč,
z gripo navadno.

*otva – raca (češ)

Žur

Megle se vlečejo,
sonca več ni,
ribce se pečejo ...
Čuk: »Kras goril!«

Skačem, hitim,
žar je res vroč;
vseokrog dim
rahlo pekoč.

Trstelj tam nem
nos da v nebo:
»Kljukec«, boš dim?
Kejpej da bo!

Katra*, je čas ...
A za teran?
Prosi za nas!
Čuk: »Še za Kras!«

Kamnat prag kar
– hodi če spat! –
jemæš požar
Železnih vrat**.

Žad nočnih ur,
čuk šepne tih:
»Kras wændi žur
jejemu nulih.«

* Sv. Katarina – ruševine cerkvice
na hribu nad Škrbino

** Železna vrata – preval, povezava
Krasa z Vipavsko dolino

Dež škreblja

Škrab!
na oknu –
oh, ta
dež!

Škreb! – vznemirja,
škrab! – pomirja;
svet polzi
za rob okvirja.

Še posveti
blisk življenja,
že za njim je
grom trpljenja.

Križ – vmes
razčtetverja sanje...
Škrab! – zablisne
v noč spoznanje:

Ljubim
dež, ko
ljubim
smrt.

Škreb! –
v nesliš –
gre mimo
dež.

Ravnik

Ravnik je hrib,
jaz pa en štor,
on je mal raven,
jaz pa – mal nor.

Njegove potke
v nebes hitijo,
moje pa – kam že? –
kar nekam norijo!

Vsak dan ob osmi
uri in pol
rinem že gor,
pol pa še dol.

Sredi poseka
mala sameva –
dušca zapuščena
večji del dneva.

V njeni podrasti
družbo imam:
štor poleg štora –
že norček ni sam.

Ravnik je hrib,
on samo stoji,
štor pa trohni,
še v noč se svetli.

Diagnoza

Skrit sem psihopat,
dokaj asocialen,
vrh vsega banalen:
da te prime s...!

Kdo da sem, vem slabo,
komaj se mi sanja.
– Rizična dejanja?
– Največ sam nad sabo.

Rahlo sem naiven,
malo bolj brezčuten,
v bistvu pa nesluten
vrag sem impulziven.

Negotov sem vase.
Sem zato pasiven
bolj kot depresiven?
Juh! – na nore čase.

Nevrotsko sem zavrt
(realnost kontroliram),
svetu se upiram –
ljubim to obrt.

Dezorganiziran
v mislih, delovanju,
razen v sladkem spanju
sem dekoncentriran.

Zvem, stereotipno
v dneve zrem bleščavo ...
V redu imam prebavo,
ujamem misel hipno!

Grmadoman

Kakor brez peze prvi gor leze,
drugi jo maha, nima predaha,
tretji spet briše hitro jo više,
jaz pa ... sopiham, komaj še ... diham.

Misli na pašo, v rebri za »mašo«
dajem vsak teden, če sem poreden,
ko pa sem priden, ve vrag piramiden,
sleherni dan – grmadoman!

Končno! – razgled: hribov nered
zložim v daljavo, skočim na kavo
v kmečki turizem (ah, moj podalpinizem!),
pôl le še dol – v njen antipol.

Tale Grmada meni pripada,
morda še komu – požugam dvomu!
Grrr... zasopiham, škornje odviham ...
Vrag naj me vzame: kdo jo najame?

Hortenzije

Sončece poletno sije,
za pridih – hortenzije,
pôt od mojih spodnjic lije:
šmenta, ni še penzije!

Jo obrnem v stare čase –
niti zdaj tak slabo ni,
da le išias ... brundam zase ...
Poldne Jurij zazvoni.

Ej, bili smo mi za špas,
karte, vino in deklina,
znala je za nas vsa vas ...
kratek čas pa hitro mine.

S turna dol – zdaj že brez haska –
gleda me, brezbožnega ...
Lice, brezizrazna maska,
čakaš še kaj važnega?

Sonček sije, trava rase,
gate ... no, hortenzije ...
Maska, nič ne matrajva se,
itak ni še penzije!

Amater

Jaz sem (v splošnem) amater.
Amaterski sem frizer:
verz – šik? Šik! – saj strižem ga,
kitice pa vse na tla.

Amaterski sem ljubimec
(je omenil kdo mezinec?),
božje maslo, res z neba,
moja fanta sta oba.

Vem en amaterski vic:
Včasih hobi, zdaj poklic –
uničujem si življenje
(vic pri tem je pa trpljenje).

Verze kujem amatersko,
še na roke, volontersko.
Rad izbiram interprete –
amaterke, a kokete.

Amaterski sem asket
(kdo razumel bi ta svet):
vinček – glug, glug – vekomaj,
šnicel – mm! – no, naskrivaj.

V mirnem morju, amater,
vselej najde kakšno čer,
drugim (tem na kopnem) laže,
sebi (v vodo) osle kaže.

V burki tej (še verz bo riman)
za razplet skrbi Hudiman;
Amater (gor) blekne: »Pavza!«
Čakam ... ??? ... ni aplavza!?

Kisla župa

Prišel sem do spoznanja,
poln sebe ... mislim, znanja,
jaz, skisan filozof,
mag. bifidus dr. prof.

Človeška bit je taka:
razvojni nauk – napaka!
Priplaval, doktor misli,
je človek po župi kisli.

Glej, jogurt jem al džem,
ustvarim si problem,
če drugo ne, za vraga,
me kisla peče zgaga.

Pretekle vse podobe –
vložene v kisu gobe,
odkupi moj portret
lahko kar Vinocet.

Še z birso (tostran raja)
bolj malo se dogaja,
kar tone tam, v esenci,
sla moji prominenci.

Zdaj tu pa tam posedam
in v luno, v zvezde gledam,
življenju iščem smisla:
ta župa je res kisla!

Priplaval v vodi kalni
sem, štajersko nevtralni,
odplavam (vsaj) – brez misli –
v tej kranjski župi kisli.

Kockanje

Kockica ima
šest strani,
kajpak to
veliko ni.

Koliko jih
jaz imam,
sam bog ve,
pa naj vem sam?

Od rane kockam
že mladosti,
ne jezi se
človk več dosti.

Kockica
nikdar ne spi:
šolske gulim
z njo klopi.

Ludi študij –
fok! na kocko,
faks odgovori mi
s foccko.

Zakon,
kockarija ta:
za usodo
gre sveta!

Včeraj v hiški,
danes v kocki –
isti šmoren
kolobocki.

Končno! – si prikockaš
starost –
gastro-entero
p(r)os(t)ranost.

Kockica ima
šest strani,
jaz, zvem, dve:
sem ali me ni.

Mušnice s figami

Zdaj že pozno je poletje,
škornje v bližnji holm zvlečem,
gobe iščem in, ne rečem,
kreaturi tej zavetje.

Šli so – v kak v drug holm – prvaki,
pajčevina tu ždi v žepu,
duša (v škornjih) – na potepu,
zadnji, štejem, so koraki.

Misli (same nore gobe)
venomer še kam norijo,
vztrajno skozi gozd bežijo
stare strgane podobe.

Saj! potem se pa igrajo
skrivanje in slepe miši ...
a! zato mi v naši hiši
niti mačka več ne dajo.

Le obzirno, sveti Peter,
ne sprašuj prav za nazaj:
... no, kak majhen direndaj
že, pr mej duš! ... a ni za v eter.

Končno, koga pa sploh briga
takšna psevdo-eksistenčna saga,
lek noben več ne pomaga,
vse pod holmom – ena figa!

Kar zagledam pokraj ceste
(se ne bom širokoustil!):
mušnice! – naj bi jih pustil? –
s figami recept je, veste.

Sveti Avguštín

O presveti Avguštín,
milosti te, grešnik, prosim,
sklenjenih, glej, okončin
vselej ... no, zdaj ravno kosim!

Nekaj malega svetosti
in ponižnosti bi rad,
zemeljskih bi par norosti
menjal za nebeški hlad.

V najstniških polotil pesnit
sem se zvezdnatih nočeh,
da pozabil sem se zresnit,
še odsev njih – tu, v očeh.

Slišim, tebi v noro glavo
sveta šinila je strela,
v mojo – »vernim« pak v zabavo –
sz Svetga* zlila le pinela.

Tak vedril sem in obláčil,
si »tekoče« lajšal bol,
s pametjo se nisem vlačil,
saj veš: dedec sem in pol!

Gusti, zdaj bo konec dneva,
kaj, prijatelj, rečeš mi?
... »Daj no daj, ne bodi reva,
boš že videl, grešnik ti!«

* Svetó – vasica na Krasu

Močna osebnost

Vrag – ta izumlja razvade
(pravi, da iz božjih zbirk krade),
borba je z njimi posebnost,
rabiš pač močno osebnost.

Sprva boril sem se z dudo,
milo rečeno, kar hudo,
Satan – zdaj v dima naturi –
kmalu pod nosom podkuri.

Pride na vrsto še vino,
pravzaprav špricer in kino –
filmske tam limonade
se prelevijo v krokade.

Stara navada: zaljubiti,
ki se stopnjuje v – zasnuti,
in še presežnik – izgubiti,
cincam med tem in pogubiti.

Kaj naj še rečem – navade,
vse sem izkusil razvade,
ampak sem močna osebnost,
to je pač moja posebnost.

Zgodaj presekala sem z dudo,
s čiki in vinom – z zamudo,
zdaj se odvajam trpljenju,
maham: na! švis! – po življenju.

Vaja

Kako je igralcu, na primer, umreti,
nehati dihati, nehati peti,
nehati biti sploh ... več ne živeti ...
no, poležavati že, a trohneti?

Igra je – meni, naturščku – le delo:
rad imam komedijo, burko veselo,
vem, sem pristranski, bolj črno kot belo
(hrast pa košati se z vejo debelo).

Pišem scenarij, zvečer je že vaja,
igra odvija na prostem se, maja,
vreme aprilsko je, dež ponagaja.
Vrt: veja, vrv (veže) – vrat ves obdaja.

Živ tega človek ne more vzdržati:
kaplja za kapljo ... prične mi kapljati
vztrajno za vrat – ne, niti dve hkrati.
Mokra je scena, še gate, copati.

Dober igralec sem, le nimam sreče,
vedno kje zebe, tišči ali peče ...
Ampak – ko vrag v ogenj torzo naš zmeče,
vam odigram ta prizor res goreče!

Moj patron

Moj atek bil je en patron,
posebnež, ni mu para,
bolj grd ko lep, ah no, pardon!
in velik – ko omara.

Nikdár bil skoraj ni doma,
zato pa »skoz od doma«,
no ja – pač tak odnos ima
patron do rompompoma.

Procesij čelo bil je vseh,
ni manjkal pri nobeni,
na odrskih – tam bil je tleh
Matiček, ki se ženi.

Še pel in risal – akvarel,
igral na violino,
in vodil zbor je (okorel) –
ljubezen sploh edino.

Za odrom, za zaveso tih
stoji in misli name,
vmes kakšen stih, kar čutim dih,
pošepne preko rame.

Obrit? Ah ne, samo nabrit:
Bi kupil verz, me vpraša,
pocukran, z vinčecem prelit,
ki malo ga zanaša?

Prek facebook-twitterja višav
mi pesmi te prodaja ...
Patron, patron! – vse kar je prav! –
v limitu boš do kraja.

Črna pot

Pragersko, Pragersko, pikast si kraj
– tiri svetleči, a potke so črne –
klatež – spomin tja se plazi nazaj
preko mejic, vmes izdira si trne.

Rampe zaprte so zraven postaje,
drugih signalov spuste se loparji,
sreča prek tirov se v Trikot odmaje
kar na ugasle ogorke – kaj mar ji!

Mlada otava, šcip, žabje regljanje,
okno »slučajno« bilo je ob poti,
vse je pripravljeno, prvo dejanje: ...
(fant pa obira se, v tekstu se moti).

Korpica (jerbas prej) – polna obilno,
težko jo pobček je nesel domu,
mimogrede – o ti šment! – glej gostilno,
sama na pot kar nastavi se mu.

Tiri svetleči pa v svet so vabili:
zgodaj, še v mraku, že fant gre na vlak,
v prvem predoru – uuu! – vero so mu ubili,
hotel pod vlak jo iskat je junak.

Vmesne postaje – spomin tu ne bode –
gre za prestopanja raznih ljudi,
križajo s tvojo se tuje usode ...
čas na peronih stoji, kot se zdi.

Tiri in pota, podplat se privaja ...
ena pa ... vendar še pika ga scela:
Črna, iz leša – ta! potka do raja ...
Slišiš regljanje? ... eh, zvok mobitela.

Nisem slišal

Kam pa zdaj me vleče
– očke so zaspane –
vonj cvetlice speče
z roba te poljane?

»V vrsto se postavi,
ti presneti štor!
Prostor že napravi,
kam bi, dol al gor?«

Zgoraj so nebesa,
rinejo v njih borci,
spodaj – tja peresa
pesniška ... in norci.

V zraku čas trepeče,
čakam v dolgi vrsti,
šop spominov zvleče
k štajerski me prsti.

Slika me očara:
Lave, skrivne Črete,
zame le nemara
v pisan frak odete.

Jelši v senco ležem
in v nebo pogledam,
v misel daljno sežem ...
več se ne zavedam.

Tu ne rabim pekla
niti ne nebes ...
Prosim, kaj si rekla?
Nisem slišal, res!

Janko Jelnikar: Mehke sence

(pre)prosto

Pospravljam

Pospravljam pred veliko nočjo,
pospravljam vsemogoče, čudne reči,
navlako, čez zimo nabrano,
čez dolgo mrzlo zimo.

Da bo vse pometeno in praznično
doma, da bo potica dišala.
Kadilo naj očisti mrlo dušo,
skrivnodišeče kadilo ljubezni!

On je! – s hrenovimi žebliji pribit,
v peklenski radosti naslade,
v božanski bolečini miru ...

Na križevih krilih letim v nebo!

Pospravljam ... pred Vélíko nočjo,
pospravljam, navlako življenja.
Le zaprasketa še – tu pa tam –
v dotrajanem kaminu.

Moja pesem

Gazim po zrnatem celcu,
po širini poznega jutra,
brez oblaka je nebo,
a sonce ne ogreje tal.

Sledi so komaj vidne:
tu! – veprova gaz,
neslišno bežeče košute ...
na vse strani teko.

Stopinje – vdira se na globoko,
nepredvidljivo,
korak za korakom
privlečem se do gladke stene.

Grabim za oprimkom
in telo drhti od napora ...
Uzrem jo – pod previsom privida: planika!
kosmatinka se maje v vetru.

Odkod ideja

Ne vem odkod ideja, vendar ne priznam,
da ne vem, odkod ideja o
... na primer, Brižinskih spomenikih
(čeprav potem tudi oni ne bodo vedeli, da so, ki so).

Recept, ki ga že zdavnaj ne vem več,
izdam homo erekcisu,
saj tudi on ne verjame v odrešenje in bioinženiring,
morda niti v atomsko bombo ne – vse je že tako zastarelo!

Komu se ne bi zdelo zamalo – ta obrobna usoda boga:
nobenega spoštovanja, niti do spomenika revolucije
misli; usoda si je usojena, moj bog!

Le še debel sloj kreme SLO-EJA
s faktorjem oseminpetdeset
mi dopusti nekaj sončenja
na razpokanem kamnu Brižinskega spomenika!

Medtem pesnim

Pes psuje,
mačka mačuje,
medtem ko se (jaz, maček)
(sprva) dela(m) mačota,
miš slepomiši,
kača kači
ali pa koga zakači,
lev se, četudi ni kača, levi,
žirafa žirafuje,
osel v osli osli,
konj na konju konjuje,
medtem ko krava kravuje,
kos kosí,
potem pa še kòsi,
noj, ki se ne znoji,
le noji,
ušiva uš uši,
muha muholovi,
lastovka z repom lastoviči,
detel se dela,
da se v detelji podela,
volk volku volkuje,
človek s človekom človekuje:
kdaj človekoljubi,
kdaj pa kdaj človekosovraži,
jaz pa – ponovno – kot (stekel) pes –
pesnikujem.

Alternativno zdravljenje

*(ob branju Konkretne in vizualne
poezije, zbirka Kondor)*

Zjutraj, reče padar, zadostuje običajna doza,
pogoltnes jo z nekaj požirki,
ampak ko gre zares – z dvojnimi ekspres,
zato dolgo (in črno) upam, da ...
potem na kratko dočakam ... krneki
(verjameš? – potem ne deluje).
Nato, nadaljuje padar,
greš po opravkih,
vedno enako monotonih
(najprej pričakujoč vdih jutranje megle,
nato komaj čakajoč izdih večerne teme),
nazadnje si poiščeš miren kot
(pomisliš, falot, zdaj sva si bot!),
kak separe nepozornosti.
Tik pred spanjem – nikar ne pozabi tabletke! –
... ta končno pomaga! Konkretno,
in do zadnje strani vizualno:
rock and roll (na kavču) and
drug's (na lustru) poezija!
+ v-i-zija ... (lahko bi bil tudi pornič).
Megla pred očmi –
potrebna bo bolj rafinirana nastavitev ostrine.

176. snopič, že zaprašen, zaprhuta v zraku!
V naravi izumrla največja južnoameriška ptica
– ponovno umetno naseljena –
ornitološko: zadnja gnezditev – 1976.
Na hrbtu jaha palčica,
mala grafična podoba Mirjam K.
(kar opazim šele med jutranjim sprehodom
po okoliškem trstičju provincializma).

Skupaj sestaviva spomin:
gutenbergov tisk + ostanki (gutenbergovega) piva.
Povsem konkretno. Še vizualno (malo manj).
Aszdejzdrov?

Kulturnik ti!

Predvsem pa: izjemno sem kulturen!
mi je od zibeli kult sebe res v naturi,
zavoham že na daleč duh glamuren
pa tja letim! da se oplajam,
včasih (prej še) oplojujem,
zdaj bolj v mislih, ne bojujem
s tem se več, bolj moledujem
kdaj pa kdaj po malo.

Ampak izbirčen nisem, ne ne!
Grem tu in tam na (že podrto) galerijo
pederskobaletne hiše, kjer si ogledam
(z manjšo izboklinico)
elastik hlačke, šik! od balerinov,
pa tudi bele (švicajo) labodkine nožice,
če se še stikajo na koncu.
Seveda ne pozabim
kraljevolirske štih drame,
in pa tamale,
pa burke z burkljami od Jakoba svetnika ...
pa še pa še.

No, malo manj mi je pri srcu,
povem vam na uho, slikarstvo enouho,
ker je spaca(l)no,
moderno, da je kaj,
če vsaj razumel ... ah, saj!
dajem potuho topogledno.si.

Nadalje: glasbo, vso po vrsti,
najbolj ventilregistersko, s kadihom
in svetniki,

kot jaz, in jazz,
na pleh še godbo plehko,
isto, le brez godbe –
rock.otocec.com pom pom –
naštevam ..., zmanjkajo mi prsti.

Ampak literatura – moja ta tortura,
ta me v rani grob!
slovenskih fantov doberdob;
posebno poezija,
zijá, reži se mi v oči,
izkljuje jih, potem pa reče:
poglej kako lep svet!
Za umret, a naj ji bo,
ni kriva ona, da poet –
in da mi pretežko nosit ...
v rit! – no, nebo, saj že pekel tu dovolj mi bo.

Tako-tako s kulturo to!
Je res ...
konča se vedno manj kulturno – včasih burno;
ti moj kulturnik ti!

Kako se napiše pesem

Pesem se ne piše poetično,
in čeprav se sliši patetično,
je delo povsem analitično;
besede izbruham nekritično,
a (pazim!) idejno nepolitično,
faktično pa se
semantično poigravam,
seveda – skeptičen do bralstva
(manj do sebe),
toda organoleptično – pogosto neokusno,
kdaj pa le bombastično
in tudi rahlo sarkastično, ne preveč –
kritiki temu pravijo – sofistično,
(kar se sliši bolj kot seksistično),
v resnici pa je le sado-mazo(histično),
skratka – vse je (tako ali tako) subjektivistično –
zato naj kar rečem:
kar zadnje čase napišem, je bolj ali manj
... zaenklicistično.

Daj, stari

pa ja
tistim usodnim črtam na dlaneh
ne boš več pripisoval
kakega posebnega pomena,
zdaj menda ja ne več!
Kaj bi –
itak je že prepozno –
hoditi k ciganki
in na vse načine obračati dlan,
če bi se pokazala,
no ja, vsaj kje,
do danes neopazna dobro prikrita črta,
ali pa, da bi zaslutil vsaj namig njene mačke v kotu ...
in bi dobil nov recept za zvarek iz
karminasto-dišečega ruja
z dodatkom krastačine krvi.
In če bi mi ona potem vsaj povedala,
da se (in s prstom pokazala – poglej, tu!)
nevidna življenjska črta
strmo obrača navzdol
in bi se zato dlan sama po sebi pričela,
če že nič drugega,
vsaj pošteno potiti,
potem bi ji lahko brezbrizno
rekel: Nočem več ...
prav ničesar več slišati naprej ...
Malomarno bi vrgel na umazan prt kovanec
za pet evrov (četudi ne obstaja),
ki bi se skotalil dol, na kamnita tla,
po možnosti v kako špranjo,
sebi pa bi (ali pa niti ne)
rekel relativno mirno:
daj, stari
hitro brž domov ... samo domov!
idi ti lepo nazaj domov ...
magari ... pesnit! ...

Moja okna

Sedalo vedrega čela nagubam v brezsobo zraka,
da se zarosijo šipe, pribite na razpela.
Duša – mejduš! – tudi razpeta, neprodušno čemi v temi,
niti najkrhkejša misel ne okruši steklaste tišine,
zato pa njena amorfnost hlapí iz prozorne taline ničesar.
Nekakšen smisel že ima
to nebulozno buleče nepočetje sedečega
prepoten(tn)ega zgubančka,
toliko da veste –
že nekakšen smisel!

57

Vsa ta moja majhna okna!
Ne prepuščajo molekul v zabuhlo notranjost,
zraven pa goste mreže – zaradi podlasic pozimi ...
Ampak – presenetljivo! dobro slišim:
zunaj kolovratiti tam-tam noč in tu-tu dan,
videti sicer ni ničesar, zaradi zamreženorosnih šip,
ki reflektirajo le še navznoter,
a zaznavam vonj,
ki se skozi zastarele azbestno-nikotinske filtre
vleče od zažigalnice sem, v brezčas –
med prepotene konje,
ki se dezodorirajo med nogami
in potem obredno izginjajo –
lahko zaradi mene, z godbo
in z zlatimi trakovi z napisi –
v dim, pokriti le z dekico.

Ampak, ne!
Zopet načrtujem kaj vse ...
o, kaj vse bi bilo še treba!
Zemeljski resursi – pujsi –
skoraj skoraj že pri kraju;
zato pa!
Zato jih pa tako
vztrajno skušam odpreti ...
vsaj na oberliht.

Nekje ob Muri

Možganski meandri
so komaj še vidni –
vse te regulacije modernega časa! –
kaže se pač kolateralna škoda bivanja,
dokončna in nepopravljiva;
v redkih še ohranjenih mrtvicah misli
se polagoma mrači,
tu že vreščijo črni ptiči.

58

Nekdaj velike kalne vode,
ki so podirale in naplavljalje,
vse so odtekle;
mi, burjaši, pa –
v nestabilen breg smo zabijali kole,
potem pa ...
iz temnega poplavnega gozda deškosti –
čof! – naravnost v sredo matice ...
Ah, mladost!

Brencelj

V čolnu
nad črno vòdo,
v od sveta pozabljeni mrtvici
na okljuku večnosti –
brencelj.
Čepi na polomljenem veslu –
med modrim nebom
in njegovim temnim odbleskom.
Vsake toliko
zabrenči.
List pade na gladino,
vodni drsalci obstojijo,
ribe odpirajo gobce ...

Ima ga,
da bi odletel.

Divji prašič

Po nevidni stečini
se pomika
skozi podrast.
Preko dneva
se povečini skriva,
saj pravega doma niti nima,
njegov pravi čas je vselej
nekje vmes.

60

Svinjá po tem
svinjskem svetu,
vseskozi pomalem kruli,
(še sam ne ve, zakaj)
rije po blatu
za žirom, žužki, življenjem,
potem odtava nazaj v neprehodno goščavo
misli, misli,
da gre domov.

Gagarin

Plovem po meglici severnega sija –
vija vaja,
vrtim se na vetrnici vesolja –
ringa raja:
zemlja je nad glavo, nebo med nogami!

S padalom neuresničenih možnosti
trdo pristanem
med nepreoranimi brazdami
domačega intelektualnega
strnišča.

Brez iskrice

Skozi zapraščenost tisočletij
in barvastih oken prihaja –
spremenjena.
Ob zatohlosti fresk in svetnikov
se meša
z bleščavo sveč
in varčnih žarnic –
v spekter
manjkajočih valovnih dolžin.
V kotu prezbiterja
brli
večna lučka ...

Nikjer
nobene iskrice.

Svetilničar

Navkljub vsem(u)
so me nastavili
na tem neobljudenem otoku
(ej, za plačilo nisem barantal).
Vseeno! – vedno sem rad svetil in mežikal,
potem le še svetil ...
Vsak dan se povzpnem gor
in ga prižgem,
čeprav vedno težje,
potem se malo razgledam –
morje je včasih razburkano,
a ponavadi mirno.

Le po pomoti kdo zajadra sem;
zadnjič, na primer, par,
ki se mu je »zahotelo miru«,
ali pa sem naplavi brodolomca –
ne zmenim se zanj.

Vsake toliko prispe pošiljka
s sveti(lni)m oljem.

Nestrpno čakam,
da me upokojijo in
odpeljejo
na obalo.

Erotična masaža

Fino je,
prav fino mi je
visoko na šestdesetem krovu –
karto imam sicer za nižji srednji razred,
vseeno! – lahko naročim v kajuto šampanjec
(medtem ko v kotlovnico morda že vdira voda).
Všeč so mi
bučni pogovori o nepomembnem,
drobni prepiri z osebjem,
ljubimkanja, za katera ne bo nihče izvedel
(zlatnina je varno spravljena v sefih),
in celo telegrafski pogovori z obalo
potekajo nemoteno.
Res fino ...
to eksotično križarjenje,
zanj sem vseskozi šparal
(ne, ne bom se niti oziral,
če mi med naročanjem erotične masaže
prične pod vrati vdirati voda v kajuto).

Eksorcist

Priznala je, a ji ne bi bilo treba.
Zadnjič enkrat mi rekla,
da ji je, če se prepirava,
kot bi jo obsedel hudi duh.

Ampak sinoči,
sinoči sva se po dolgem času
spet imela ...
Potem je dolgo molčala.
Preden sva zaspala (jaz sem že na tričetrt),
mi je (še vsa budna) zašepetala na uho:
Čutim, da je hudi duh
odšel od mene!
(Ni pa rečeno,
da se mi to ni
že sanjalo.)

Stilska preobrazba

Kar, kar naprej!
... Je tu ... no, stilska preobrazba?
... Malo bo za počakat!
Postrezite si sami
v hladnem bifeju.
... A smem!? Revije ... kulturniške.
Kakšen koktajl bi se še prilegel –
na primer: blodi meri (tega edinega poznam).
... No, ste že na vrsti ...
Sedite na stol, prosim,
s postopkom ste seznanjeni, kajne?
Anestezija tokrat ne bo potrebna!
Sestra, iglo za praskanje po lobanji, potem dleto!
Luknja ... dobra bo!
Še sesalec za mozeg ...
No, je kaj bolelo?
Vidite, nič!
Samoplačnik? Take imamo radi!
Hvala, naslednji ...
(Z mize spotoma vseeno sunem šop rumenega tiska.)

Naslednji, prosim

... in na splošno?
Dobro?
Nič čudnega! Bržčas le
neprilagojenost na dane razmere.
In sedanja situacija?
Takotako ... zaenkrat še ...
Sumil sem,
da je nekaj hudo narobe.
Standard?
Ne pritožujem se,
a le za sproti ...
Ja, stvar mi postaja zelo sumljiva.
Kaj pa družbena angažiranost?
Redno grem volit, pa ...
Že dobro ... počutje?
Razen obrabe kolen in gastritisa ...
Kdo bi si mislil! Vaš zadnji naslov?
Rožna dolina, Cesta V/14, Alfa Centauri.
Zdaj mi je jasno – ni vas v evidenci!
... Oprostite, to okence je samo
za hominide ... naslednji, prosim!

Stromboli

Visoko nad oblake se dviga,
čeprav ...
čisto pravega vrha sploh nima,
ta je v oblakih dima
kakor privid,
namesto njega zeva žareč krater.
Ampak sedaj,
sedaj je ognjenik pohleven,
le kadi se malo iz njega – bel dim: končno!
izbran je moj novi nezmotljiv papež.
Tako stojim,
stojim na ozkem robu kraterja:
navznoter sto kilometrov uganke
s temperaturo pet milijonov stopinj,
navzven pepelasto siv hrbet
od preteklih izbruhov
(mimogrede – ves gornji del je
za moj okus preveč pust,
brez vegetacije).
Vseeno!
Všeč mi je
stati tu,
na ozkem, od erozije najedenem robu,
in se ne odločiti.

Igra

Otroci ...
v peskovniku –
rajamo in se igramo,
zidamo gradove, delamo potičke ...

Pesek je iz Črne,
umazan od človeštva.

Ni da bi govoril

Nisi!
Nisi bil!
Nisi se rodil.
Niti ne živel.
Nisi se zaljubil.
Nisi hrepenel??
Nisi škornjev pucal –
dveh sinov imel.
Nisi pijanduril
In jih prizadel.
Nisi se zakuril –
prej si izgorel.

Ni on ta, kot misli.
Niti prej ni bil.
Ni da bi govoril –
najraj bi se ubil!
Ampak se ne more.
Nikdar ni bil živ.

Ne pomaga

Mrak se dela
na obeh straneh dneva.

... hm ...

V zenitu pa je bilo
eno samo ugibanje,
iskanje sena v kupu igel
in porivanje šivanke
skozi uho kamele –
nič ni pomagalo.

Nikoli ne.

Zimsko jutro

Svetloba se rojeva
s krvavimi očmi (tak postaneš zaradi
odsotnosti gravitacije),
njegovi leni gibi pričajo,
da svet je, ni pa relativen,
je kot starodavna bajka, nikoli uresničena.
Iz kapsule breztežnosti se
vključuje v orbito dogajanja na planetu:
odloči se – za najbolj tvegano – prehod
v negotov dan (no, zemlja ostaja še naprej modra).
Močno dvomi, a vseeno upa,
da mu bo tudi tokrat uspel pristanek
na razpenjenih valovih –
na gladini zavesti; hoče ostati
tam vsaj tistih par klinčevih minut
(da se razmnoži).

Včasih je ...

... predolga pot
pa popotnik ne ve,
vročičen in žejen,
če ni po malem že v peklu;

... previsoka lestev
pa cirkusant ne ve –
pod stropom arene –
če ni po malem že v nebesih;

... pregloboka duša
pa utopljenec ne ve,
napihljen in negiben,
če ni v teh vicah (za vic)
po malem še vedno živ.

Mavrica

Prispodoba?
Morda nebesna podkev,
ki jo je izgubil božji šarec,
ali samo vidni del spektra
slepih zaljublencev?
Kaj pa ... ni to morda
zgornji del vprašaja,
oddaljen več sto svetlobnih dolžin,
ki ga nenehno ponavljajo odljubljeni,
ali pa je, preprosteje,
le načičkan slavolok,
skoz katerega se bom nekoč
čisto sam
tudi sam
posprehodil?

Pred ogledalom

Kdo si,
nerealist,
ki bolščiš vame in se delaš,
da me ne poznaš?
Kot popačen odsev
se vračaš v mojo temno
pedsobo bivanja.
S praga večnosti me ocenjuješ
z nelinearnim merilom absurda,
potem mi z nemimi usti daješ
nekakšne napotke za preživetje.
V resnici pa mi –
to nekako vem že ves čas –
zamegljuješ jasen vsakdan
z živosrebrnimi hlapi iluzij.

Huda jama

76

Grebem,
z golimi rokami
se zarivam v vlažno prst,
čeprav imam na razpolago mehanizacijo
(zaradi pietete ali kaj?) –
Barbarin rov
(čeprav sploh ni bila Barbara).
Tipaje odkrivam ... same kosti.
Zaudarja, vseeno kopljem naprej.
Po nekaj metrih pokličem forenzike –
vzorci DNK so si
(ljudje, ne bodite presenečeni)
presenetljivo podobni.

Moram ven, na zrak.
Če samo pomislim, kako so ...
z gledajo mladi,
z žico okoli zapestij, možganov,
potem – kar slišim tiste grozne eksplozije,
večina še živih ...
Naivno sprašujem, kakšen smisel –
to grebenje po kosteh;
odgovarjam, edina naša zgodovina!
Huda jama – v nedrih moje knapovske doline
... in še
toliko drugih, neodkritih ...
Utrujen sem.
Nenazadnje, mi je tega treba? –
beli, rdeči, izdajalci, morilci ...
kakšen pomen
pripisujem vsemu temu?

Komu naj sodim?
Le izrabljajo me
za nekakšno podaljšano
orodje zgodovine!

priklopili so se mi na možgane;
in zakaj so se znašli ravno tu
v nepravem času,
zakaj niso, na primer, ko je bilo še mogoče,
emigrirali lepo v podzavest?

Na vhodu prižgem svečo, zase,
prepih jo hitro upihne:
mora biti še kak izhod!
Morda ...
Sicer pa –
za izkopavanje, kako simptomatično,
kar naprej zmanjkuje denarja.

Al Kaida

Na lepem je treščilo.
Lahko bi rekel
v Head traid center.
Enajstega, lahko pa celo že devetega septembra.
Poškodovanih je bilo nekaj glavnih nosilnih stebrov
(človek bi mislil) trdnega skeleta osebnosti.
Potem je eksplodiral še kerozin
CD desetke usode.
Jeklena povezava živcev ni več vzdržala.
Gr(e)de misli so se mimogrede ukrivile.
Od daleč sem kolaps doživljal z mešanimi občutki.
V neposrednem prenosu sem
dogajanje lahko le nemo opazoval.
Ne morem verjeti!
Dvojčka (moje?) osebnosti se mi pred očmi
sesuvata v prah.

Ampak –
kopati zdaj po ruševinah
ne bi imelo nobenega smisla.
Iz svetlobe že gradim nova, še višja nebotičnika.
In Al Kaidi lahko napovem
novo lokalno vojno, skušam pač uničiti tistega
Osamljenega Osama.
A že vnaprej vem: na jugu bodo znova zagorela
naftna polja Arabskega polotoka ljubezni.
In še naprej bodo – ah, kjerkoli tu na zahodu –
nastavljali bombe,
vsakič v drugi podzemni postaji misli.
Nebo pa bo – gledano od zgoraj –
ostajalo vedno kje vsaj nekoliko črno.

Ampak – saj si tudi sam že dolgo potihem želim
okrog pasu navezati tistih
sedemindvetdeset kilogramov
dinamita nepotrpežljivosti

in pritisniti na gumb
– bip! – pa da vidimo.
Bi potem
vseh tistih sedemdeset devic
lahko imel res
čisto samo zase?

Rak ni smrt

Metastaze misli predejo čezme
belo idrijsko čipko
otrplosti,
v resnici hočejo prikriti
potrpljenje,
saj kemoterapija razuma že dolgo
ni več učinkovita;
obsevam pa se še redno,
najmanj vsake 14 dni,
z gama žarki samopomilovanja.
Obzirno so mi pred kratkim namignili,
naj se neham spovedovati
(in sprenevedati)
in naj se končno vendarle sprijaznim,
sploh pa – naj neham misliti
na t.i. zveličanje.

Korenite spremembe

Jemljem ga v svoje roke,
lovim ga za rep,
(če ga sploh ima,
vsaj kolikor toliko ...);
na neki zabavi je padala
kocka in se zakotalila čez,
čepprav – sam (striktno!) ostajam na tej strani,
pijan od treznosti,
kot žongler
na ostrem robu neregulirane družine –
kajti njeno piramido sem podiral ohoho,
pa spet in spet nazaj postavljaj žive faluse,
flikal luknje,
vtikal glavo v pesek za malto,
ga drago plačeval, posebno še prevoze čustev,
butal v nova vrata starega doma,
niso se podala ne odprla,
samo škripala,
medtem se je ona na hitro okrog ozrla,
pa tudi otroci nazadnje.
Proč. Tako, zroč v obzorje,
sanjam korenite spremembe,
v mislih ga zopet jemljem v svoje roke,
včasih ga malo mečem, pa tudi ono mene,
potem spet za njim tečem,
in tako ...
nereguliran, čakam na
odrešenje.

Ekološka zavest

Zopet je velika noč,
a praznika letos ni:
ni pomoči – koledar spi;
taka je cena,
ko si pospravljaj, potice ...
ko si potice pekel,
se opekel, še lani –
pek ti pekovski!
(V resnici jih je tako ona.)
Zvonovi so hrupno potihnili,
zdaj srca regljajo!
Svečo smo, k vragu! upihnil
fff! že enkrat v maju.

Kje je ta žegen, raglja hudičeva!
Ni ga v potici –
malo sem zbežan –
tukaj, v brezglasju
ni pomoči,
v brezčasju
ni ... ni velike noči –
dani ...
le dani se,
se zdi.

Smeti ...
same smeti,
to bo!
Ekološka zavest,
če dobim te v pest ... se pazi!

Hočem smetiti po tem planetu,
kakemu mlademu dekletu
nedolžnost vzeti, na primer,
ji lagati, še sebi,

zraven pa ...
gojeno cvetje imeti
v steklenjaku
in še denar pod vazo,
zgoraj pa –
vse lepo lepo pospravljeno ...
jebiga!

Prosim za besedo ...

jaz sem ...
jaz sem anonimnež,
anonimni ljubitelj lepega, manj lepega,
skratka, nekakšen anonimni ljubimec,
še anonimni pesnik,
anonimni alkoholik,
anonimni dedek
(za vnučko pa že ne, a ne da ne),
napol anonimni katolik,
povsem anonimni satanist,
anonimni pesimist in optimist,
oboje oboje,
anonimni depresivni samomorilec,
anonimni ...
najraje anonimen
(ja, pa ja!),
mirno rečem: jaz sem anonimen!
anonimni sem, ki sem,
jebena nula od nule,
jebemuboga (anonimnega) svojega ...
Hvala za pozornost,
anonimneži!

Klopotec

Sredo svojega vinograda,
ko prične grozdje spreminjati barvo,
tudi letos postavim klopotec.
Veter ga lepo vrti, vrti,
on pa klopota, klopota.
Ob zidanici
sedem na klop
in prislušujem, prislušujem.
Ni najbolj pomembno,
da odganja vrabce in kose,
da le umirja, pomirja.
Medtem grozdje zori, zori.
Klipe klop, klipe klop.
Naenkrat pa – ko za hip utihne –
zaslišim oddaljen vrisk
trgačev ...
Saj res, saj res,
pohiteti moram na sestanek
anonimnih alkoholikov!

Nova sezona

Poležavam na
komaj skopnelem obronku
zavesti.

Skozi golo podrast
prodira pomladno sonce:
dovolj da se razcveti lilasti jetrnik pozabe,
premalo za beli cvet magnolije upanja.

Leno dvignem glavo
in poškilim v dražečo bleščavo:
... naj pa bo,
ajmo, še to sezono!

Prva svetovna

Na osojni strani duše
sem se vkopal.
S periskopom misli
oprezam za premiki tujih čet.
Vojna je dolga, pozicijska,
zato postajam neobčutljiv.
Strategija: vseeno!
Plan B: vsak trenutek je
ušivo nepomemben.
Pričakujem naslednjo ofenzivo,
enainšestdeseto.
A vnaprej vem, protinapada ne bo.
Zadovoljil se bom že z osvojitvijo
najnižje kote pričakovanja,
hočem vsaj do konca prežvečiti ta
trdi kumis preživetja.

A v vojni nikoli ne veš –
taktika lahko pač odpove –
zato naročim – za vsak slučaj –
naj mi v sveže izkopano kaverno
kameradi že vnaprej postavijo dobro
ohlajeno pločevinko fosgena.

Peričnik

Peričnik –
nebotičnik
žive vode –
lebdi;
pred steklasto fasado
skal,
nad valovitim tlakom
tolmuna.

Njegove kapljice se
v panoramskem dvigalu
spuščajajo, dvigajo,
vmes pošumevajo –
v brezbarvnem vsakdanu
bivajo –
zamegljujejo čas.

Stojim
(nekoliko vstran)
na pomanjkljivo
(le s kamnitimi možici) označeni stezi ...
vseeno –
premočen do duše.

Moja Bistrica

Ta moja Bistrica,
kot ji nagajivo rečem,
se premika leno,
v meandrih
brez prave smeri.

Na podrti vrbi časa
si ob njeni temni vodi
prigovarjam: Bo že ...
Bože, bo že?

Oj božiiiime ...
pobožaj me,
če greš mimo.

Kljub vsemu odločitev

Ljubim Te, ljubim! –
kakor Si zapovedal.

Ječo v Mesečevem zalivu
dal Si na izbiro – dobrotno –
ali svobodo
samotno
na strmini krušljivega klifa
brezbrežja.

Ku-ku

Pravijo,
da nam je dano videti štiri odstotke,
ostala snov je temna.
Tudi moja enoletna vnučka
se najraje igra skrivalnice ...
Ku-ku!
Kje si,
Bog v plenica?

Noč na Medvedjem brdu

Zvezdnata noč –
takih pri nas skoraj ne delajo več –
ura v zvoniku premleva reflektorsko osvetljen
čas;

od dnevnih sanj omotične sove
komaj čakajo na svoje mišje radosti.
Sosedove krave – popasle so
odmerjen kos ograde
in šle spat pod plašč svete Barbare,
tudi koze prežvekujejo usodo
opuščenega vojaškega zaklonišča.
Dekleta si natikajo tangice
in fantje že klepljejo zarjavele mačete.
Zabaviščni park Medvedje brdo
je pognal svoj vrtiljak.

Mrzlično stikam po žepih:
ne zberem in ne zberem
dovolj mladeniškega drobiža,
zato ostajam v svoji začasni mišji luknji
(na varnem pred
potepuškimi mačkami).

Meglana

Iznad svetišča – brezvezišča
se novi dan reži:
Meglana je bulana!
Prezgodaj za umiranje na obroke
in žicanje na Prešercu,
prepozno za stopicanje po Tivoliju.
Le ljubljena Ljubljanica se ji še ovija okrog vratu,
nekoč so ji jezik na Špici razcepili:
en krak kloaka, drugi usran kanal;
plečate arkade so se zato še dodatno zvile.
Pesem prve pošiljke rib odmeva od Dramila
Valentina Vodnika.
Povodni mož je kloniran
z albanskim branjevcem,
frančiškan si miloščino privezuje
na vrvico, da mu visi (dol).
V stol(n)ici pa – vsake toliko –
odbije nula nula.

Gospod Povše,

ne vem, kaj imate sicer Vi pri tem, a vseeno! Najbrž ne veste niti tega, da sem neke noči, relativno pozno, sproščeno (kot je zopet moderno) scal ob kandelabru pred filozofsko, kajti, gledano filozofsko, pa tudi zaradi njenega poslanstva, se tam to več kot spodobi, čeprav je tudi prav, da imamo ljudje različne poglede na stvari, vljudno pristopi organ z vprašanjem, ako vem, prekršek da je urinirati na javnem mestu, seveda, sem vljudno odgovoril, no, kajpada, sevede ne, nakar organ: i, kdo da ste, ja, vas vprašujem, tovariš, in kam in kod, trudoma zapenjajoč, še tistihdob, gumbе, nemudoma pojasnim: to pred vami stoječ, takrat še tovariš, osebek je študent gerbič iz gerbičeve, in tisto noč, kot sem izvedel naslednji, pravzaprav, taisti dan, dvanajst ur kasneje, je minila pretekla noč, to po radiu, mirno, brez večjih incidentov. Nekaj malega sem nekoč že slišal, a le o ulici kot taki, trde dile in mraz jebenti pa delujeta vsesplošno ugodno, organizem napeljujeta k intenzivnemu filozofskemu razmišljanju, kdo da pomemben svetnik ali pokvarjenec ali oboje hkrati bi utegnili biti g. oz. tov. povše, namreč, kajti samo po takih imenujejo ulice, ko te že zaradi istega imena z ubogim skladateljčkom in ulico dajo na hladno; po pravici – dragi tovariš ali gospod Povše, izvini, ali nitko tamo unutra ni sada baš ništa ne zna o Vama.

Nova stara mesta

Vele-Belo mesto –
ni več naše mesto,
evro daš (prej dvesto),
»u grad« zdaj – v Dolgo vas.
Split – Lipo mesto,
zanj oglas takisto
– sliši se zloč(i)sto –
»stran« ima naglas.
Slišim: Plesno mesto,
pa še Mesto žensk –
moj pogled nanj često
blodenj njih odblesk,
mesto zdaj nakupov –
mega Mesto v malem;
Žale – zraven mesto –
vsaj tu vse po starem.

Moj Beligrad

Rad vam opišem svoj Beligrad:
na strmi skali stoji,
skoraj v oblakih
(da varovalnih stolpov
sploh ne štejem).
Ni široke poti
do njega,
le star viseči most,
pa še ta je vseskozi (na pol) dvignjen.
Ima, kot se za grad spodobi,
več nadstropij,
spodaj za služinčad in pritlehna ravnanja
(ne omenjam kleti in ječ),
višja nadstropja so zasedla
kulturna čustva, foaje s klavirjem,
a zraven golobov v linah podstrehe
prebiva nenehno gruleče
visoko pričakovanje.
Grad ima tisoč in eno sobo
(in še nešteto skrivnih kamric),
skoraj do vseh je mogoče priti
iz temne veže,
ki jo stražijo zvesti psi (pod)zavesti.

Kraljica (bolje rečemo, moja žena)
ima zraven sicer nekoliko manjšega,
a (na nerazumljivo poseben način) še bolj
mogočnega.

Mesečina

Od take mesečine,
kot je nocoj,
se dobe mehurji, opeklina
sladke bolečine,
pogosto hitro minejo,
potem – prične se v nemati krvavi boj
za gnoj vsakdanji
in za spremembo
starih kmečkih navad;
ampak tisti občutek le ostane,
pravijo, do jame –
ne naprej? –
zato se potem angelci lunijo
in obujajo spomine na onostranstvo,
se pravi, na to, ki mineva,
dokler, v vedno manjših krogih,
še sami ne treščijo dol,
naravnost v Tihi ocean želja
in je potem enkrat spet,
kot običajno,
konec sveta.

Od vedno

se vroča pričakovanja spuščajo nizko,
dol med bertoške vinograde,
še naprej proti morju ...
potem pa ... naenkrat eno zbeži
– nezavedno – gor, skozi Pobege,
švigne mimo cipres Svetega Antona,
hiti, preskoči most
preko presahle Rokave
in se – še vse prepoteno –
komaj dotakne mrežice hiš Loparja
(da niti z Jerufom ne pomoli),
prožno se odbije in leti naprej ...
V žarečem loku pristane – na slepo –
med vonjem sivke na ne-resnični Ravni.
Tam poljubi izsušeno zemljo,
samo, golo.
In čaka.
Glej, se je vsega tega beganja naveličalo,
in tudi večnega padanja zvezd ...
Nič ga ne zebe,
vseeno si čez glavo pokrije mesečino –
izpolnjeno.

Domača naloga o sreči

Moram jo imeti
in naloga jo vsekakor zahteva,
ampak, nenazadnje,
to je vendarle samo reč
(ena izmed reči),
ki prihaja v mnogih oblikah,
... tako zagotavlja tudi profesor.

Profesor ima seveda vedno prav,
res pride, nekoč, v obliki
– v svetloroza obleki –
že na prvi pogled zanimivi,
učenec jo gleda
v obvezni brezzvezni kravati,
jo prepozna po
pozabil sem kakšnih čevljih
in po okusu piva ter jabolčnega soka,
pomešanima na jeziku,
potem, kakor da pleše, na tesno,
v poltemi se preriva med silhuetami,
gleda v oči, v temo, v oči,
išče vijuge, se v njih vrača, nemirna,
v izgubljeni glasbi (ba)roka,
ko proti jutru ugašajo februarske zvezde
in je mraz ko hudič, pa ne veš,
potem te poljubi kakor za lahko noč,
a noči že ni več ...
potem, nobenega potem ni ...
... kot lepo vidite ... sreča je reč,
ki prihaja v mnogih oblikah.

Potem – potem nekako zopet je –
za kratek čas odide,
ne posebno zgodaj, nenehno se to ponavlja,
po otroško hrano, po kruh in zelenjavo,
vedno na hitro in dolgo je ni nazaj,

potem ...
potem včasih postane ljubosumna, skoraj panična,
da jo slišijo sosedi
in lahko potem (ta potem je pomemben!),
potem prespi kje na skrivaj,
magari v motelu s pokvarjenim tušem
in strganimi roletami, vseeno!
le tako se lahko skrušena vrne
in se ji (takorekoč zadnjič) oprostí, vse,
vsakič z otožnejšim pogledom,
potem ...
ni več nobenega potem, ni je več ...
...no, in tudi iz tega primera je razvidno,
ponovi profesor,
... sreča je reč,
ki prihaja v mnogih oblikah.

Ampak včasih, začuda, sreča tudi obstane,
(zakaj tega profesor pogosteje ne omenja?)
takole, za večno,
na steni, nad staro škripajočo posteljo
pokrito s tuhnami,
na kičasti poročni sliki,
smehlja se, komaj opazno,
predvsem ona, on bolj zadržano,
ves čas ko se stara,
čprav jo pogosto bolijo noge
in jo poredko obiskujejo vnuki,
ampak navsezadnje ... vseeno odide,
najprej on, potem še ona,
dokler na steni ne ostane sama,
v blede senci okvira,
naposled se še ta, ogrnjena v svežino beleža
zaradi ljubega miru
v kroglici rožnega venca
preseli k svojemu ljubemu Bogu.

V nekih čudno izgubljenih časih
pa je, tega profesor morda niti ne ve,

najraje posedela sama, na primer, ob pismih,
 s svilo povezanih in odišavljenih,
 malo postajala ob inicialkah L in T
 in si sušila solzo
 – potihem kje še do danes –
 v prahu podstrešja,
 do zadnje zbiralne akcije v šoli,
 ko v pomečkani škatli, vsem v napoto,
 »pomotoma« dokončno odide
 na končni izlet v Piran, še v soline
 (in vsa pisma nekako romajo z njo),
 in ko pride pozno vsa žareča domov,
 ne večerja, zapre se v svojo sobo
 in vtakne glasbo skozi ušesa,
 potem – pravzaprav zdaj ni več nobenega potem –
 potem spet postane reč,
 ki prihaja, ona sicer misli, da v eni,
 v resnici pa v mnogih oblikah.

... in prihaja in prihaja, kot vidimo,
 pravi profesor, v oblikah, oblekah
 (seveda tudi v hlačah, celo brez) ...
 pač v eni izmed oblik, da, da ne pozabim ... na tablici,
 dandanes ... nekako ... v koraku s časom,
 se profesorju skorajda zapleta ...,
 stvari so postale precej nepregledne ... prihaja ...
 (slišim komentar od zadaj:
 naj že enkrat
 senilnež preda to predpotopno katedro ...)
 (zdaj tudi mene prične
 zbadati v križu ...)

Potihoma vstanem in pohitim na zrak,
 podzavestno zavijem proti Golovcu
 (kjer se skriva naš edini hospic):
 ni vrag, da tam ne odkrijem še kakšne,
 morda celo njene najbolj prave oblike.

Dolina krizantem

Le.
Kamen.
Bel.
Pokrajina zaprta.
Tišina:
Sel!?
Nebo nad pokrajino.
Megla.
Jesenska.
Dozoreva trta.

Prišla si.
Ženska.
S Krasa.
Kamnatega vrta.
Budiš me.
V jutro.
Iz omame.
V prgišču.
Vina si prinesla.
Rubinastega.
V čas.
In k postelji.

Roke.
Prekrižane.
Še v snu se zde nemirne.
Ji preko prta.
V blaga neznaten rob.
Jesenske rese?
Motiv?

Ni kamenja.
Ni vrta.

Le.
Rubinasto razprta.
Dolina.
Tiho cvete.

Nebeški jezik

V zemeljskem jeziku si mi govorila,
da potrebuješ svoj prostor,
svoj čas in mir,
jaz pa sem nenehno gledal, kaj počneš
in ali vse delaš prav in tako, kot je treba.
V zemeljskem jeziku si mi govorila,
da me imaš rada, da veš za moje napake,
a mi jih vse sproti odpuščaš.
V zemeljskem jeziku si me vabila,
naj tako ravnam tudi sam.
Nisem razumel.
Zdaj mi to skušaš povedati
še v nebeškem jeziku.

Ampak, poglej,
ti moja naivna sopotnica babilonska,
tega razumem še manj!

Spomenik

Od sveta pozabljeni šipki
zorijo v mrazu,
zamedeno parkirišče premrlih spominov
sameva,
polna luna se mirno sprehaja nad
ogolelimi krošnjami raz-očaranih brez.

Z gorenjske strani
prinaša ranjen kurirček
pismo od-ločitve –
skupaj z ledenim posmehom trenutka.
Oster piš s Katarine
mu ne dovoli odpreti otrdele
torbice spominov.
Vseeno ve.

Celo šipkov grm ve, in breze
in luna ...
(a to najbrž bolj zaradi ojačitve impresije).

Pravzaprav – za umetnostne zgodovinarje
je pomembno predvsem,
kdo te je vлил v bron
(manj pa, da so te – nič krivega –
ukradli cigani).

Janko Jelnikar: Slika 2014

ne-zrelo

Bit

Šejk, dva, bit, smeh ...
dolgi lasje,
električna kitara
in nasprotja:

Johnson in Vietnam,
psi in črnci,
rakete in
ŽIVETI HOČEM!

Ena in ena je

Ena in ena ... so tri.
Ura teče v nasprotno smer,
čas gre nazaj.

Vse sem razočaral,
vse pustil na cedilu.
Ena in ena so tri!

Ni duha ne materije.
Lahko res nastane solza,
če zvežemo dva atoma vodika z enim kisika?

Ura teče nazaj –
ena in ena so tri.

Harmonika

Daj ljubica,
odgrni svoj pajčolan,
da občutim svojo bolečino ob tebi!

Pridi, greva daleč, med zvezde,
da te poljubim, izpijem!

Zakaj ta črna zavesa?
Nočeš?
Res ne vidiš, da ne morem sam?

Izložbe

Izložbe se bleščijo.
Stojiš,
gledaš luči,
samo gledaš ...

Življenje –
luči migljajo, vabijo,
kot svatje vpijejo za mano.
Pa ne morem tja!

Izložbe se bleščijo ...

Lasje

Vse se giblje,
vse kroži,
vse se ponavlja.

Nežni kodri božajo nabrekle prsi,
Mleko se peni kot milni mehurčki,
Kdo poljublja te črne lase?
Ne boš se iztrgal resničnosti!
Zlato se osiplje.
Mleko se peni.
Nežni kodri božajo nabrekle prsi.

Nenavadna noč

Danes je nenavadna noč,
ker zvezde sijajo z neba,
ker psi lajajo v polno luno,
ker poletna trava duhti po senu,
ker netopirji letajo okrog hišnih vogalov:
danes je res nenavadna noč ...

Morala ali kaj

Srečal sem jo.
Kraj: park (ali kaj podobnega).
In
– moral bi jo poljubiti! –
zatišje v viharju:
Kako mogočen je trenutek sprostitev!
Ne spomnim se več,
kje sem pozabil samega sebe.

Mimoidoči –
videli so:
moja desna noga,
ki je poteptala marjetico.
In veter:
igral se je z njenimi lasmi.

Jaz pa nisem vedel –
ne za igro vetra
ne za marjetico.
Ne spomnim se več,
kje sem pozabil moralo.

Pijanec

Noč,
udarjanje ure,
Prazna čaša pred mano.
Vse sem izpil.
Zakaj ima kozarec dno?
K' sem še mihlen bil,
sem bil dro vesel, ...

Luč, zakaj tako slabotno svetiš?
Ne moreš mi razjasniti duše.
Prid no drev, prid no drev
preljub moj ...

Držal sem jo v objemu
in sonce je zahajalo ...
Prazna čaša pred mano,
kmalu me bodo vrgli na cesto,
Ura udarja polnoč ...

Janko Jelnikar: Pogled

(s)kratka

Kritik

Ne vtikam nosa v vsako stvar,
nisem kipar ne slikar,
niti Kopitar, še manj kak far;
a slabo (že po oceni grobi)
zadet po Tvoji sem podobi.

Pesniško srečanje ob Navju

Neurje samokritike
nahitro odpihne z zelenice
slabo zapete haikuje.

Si ali te ni?

Resnica (kot že običajno)
je pač ... nekje vmes.

Napravi iz tega prahu

rožo, ptico, katerokoli drugo stvar!

... on (trmasto) zopet človeka (tokrat mene).

Resnično resnično povem vam:

Ne zavidam jim,
ki jih ljubim ...
kakor samega sebe.

Škocjanski »haikuji«

* * *

V kamnatem amfiteatru domišljije
se gladiatorji-pesniki na življenje in smrt bore
z lev(j)mi haikuji.

* * *

Cerkev svetega Kanciana,
od nje ločen zvonik –
tišina tu dvakrat odbije poldan.

* * *

Na soncu čepeča – ljubka,
med vlažnimi zidovi – mistična,
pod barvastim tlakom mozaika – neraziskana.

* * *

Vleče me v prepad
z enako silo kot v življenje –
oboje z enakim koncem!

IQ

Ha ...
haiku –
Ha! – IQ?

Pregovor z dodatkom

Luknjica pri luknjici –
pa vendar vodo drži;
hram – pridaš le ustnici –
vlažen spet se zdi.

Janko Jelnikar: Pomladni cvetovi

(spet) na otročje

Dedkovo naročje

Poznam pa območje, je v bistvu naročje,
to star in zakoten je kraj,
a notri ni brige, pomolim ven fige,
saj meri le slab raztežaj.

Kar vanj se zatečem, čeprav nič ne rečem,
mi včasih je grozno težko,
a molk, se razume, on hitro doume:
»Zapik!« – me potapka z roko.

Se zbodem, urežem, takoj si postrežem,
tolažbe tam zvrhan je kup,
če mama me krega, al druga zadrega
je: »Šmrk!« – že spod brk sili up.

Mogočne ko roke objamejo boke,
pač nimaš se česa več bat,
ves strah odpoboža iz lica njih koža,
pol zjutraj, pol preden grem spat.

Se včasih zgodi, kaka misel teži,
zavijem se v žalosti prt,
ujame jo v zanko, to staro mu znanko,
odvleče v živalski jo vrt.

Zardim prav nenadno, povem neuradno,
obupno odznotraj vse vre,
dotakne se čela, joj, ta je debela:
»Flambiraj!«, vmes pôt mi otre.

Pa culo odnesem, nič fig ne potresem,
še dolga je pot pred menoj,
ko to mu razložim – hop! Smešku vzmet sprožim:
»Daj kakšno kar v sanje nocoj!«

Naročje je dedkovo sveto območje,
v njem roka se vedno razpre
v zaslombo pred svetom, naključij teh spletom,
da upanje v njem ne umre.

Delavnik

Delavnik moj je presneto naporen,
v temi še trdi od doma hitim,
zjutraj korak negotov je, okoren –
manjka mu sna, pa čeprav hitro spim.

Prvo, ko pridem na delovno mesto,
lotim se hleva, sameva vso noč,
krava, pa koza, osliček, konj ..., često
pupa edina je meni v pomoč.

Skuham za malico lonček polente,
dan pa se vleče – kako preživet?
Trgam od ust si, saj nimam še rente,
skromno pretolčem nekako se spet.

Vse kar ostane živalim po tleh,
(pol sem Gorenjke) sama bom snedla,
nona in dedek, se tiče obeh:
zrasla edino bom, če bom pač jedla!

Dvakrat utrujena – enkrat zaležem,
pupa je z mano in duda, se ve,
sanje si – sama za vse sem! – postrežem,
Liza ne šteje, že spi tu nekje.

Dedek – goljuf! – me na sprehod prisili,
greva h konjičku na travnik in v gozd,
končno! vmes jezo mi hudo omili,
stisne kar k sebi jo, vsako ji kost.

Malica spet je, za mene, živali,
pravljica kratka nato ji sledi:
leva so, kralja, vsi močno se bali;
... močnik vsaj kul je, a kaj, ko redi.

Končno se tata pojavi na vratih:
kdo bo pospravil? – moj šiht je končan!
lepo domov kar obuta v copatih ...
Mezdo pozabil si, dedek zaspan!

Kdaj bo ta penzija, mene zanima,
vse brez plačila, eh to pa ni nič!
dedek nasmehne se, zdi se, da kima,
tolar iztisne – nemarno, brez prič.

Šla bom na cesto, potem k sindikatom
terjat pravico – no, plan je že, plan ...
Bosa, mogoče pa z enim copatom
najprej jo švrknem še na tobogan.

Majhna nadloga

Velik mora biti svet,
nove venomer podobe,
ko podam se na potep
križem preko dnevne sobe.

Tla so gladko ogledalo,
s slino označujem pot,
pol zares in pol za šalo,
od omare stare v kot.

Sled bleščeča je kot sonce,
ko pod večer v morje gre,
hop! – s police zvlečem lonce
si pod klop – v svoj separe.

Potlej skrijem se za vrata:
išče, kliče dedek moj,
drsa njegova copata
mimo mene za podboj.

Čisto tiho sem kot miška,
dihati ne upam več,
ampak – dol pogledam zviška –
deda skorajda je preč!

Kakor da jezi se name,
ko pokukam izza kljuke,
potlej me v naročje vzame,
ublažim tako mu muke.

Kaj zdaj plete se mu v glavi?
Na vsem lepem onemi,
kavico nato pristavi:
samo da mi ne zaspi!

Ko zavre mu črna godlja,
ga pocukam za rokav,
ne bi rada z njim se bodla,
najbrž nekaj mu ni prav.

Nič ga zdaj ne smem motiti –
kavica in časopis;
kaj mi, revci, je storiti:
ej, steklen je tu servis!

Ampak on je res od sile,
skoči kot kak tolovaj,
kje ste, moje dobre vile? –
srepo gleda, da je kaj.

Že kosilo je na mizi –
sama zelenjava spet –
res človeku, ki je v krizi,
ni za živeti ne za umreti.

Sitna sem, da nočem spati,
dedek mene obdolži,
pa za kazen mora brati
tristo pravljič ... no, vsaj tri.

Dedek majhna je nadloga,
svet pa velik – tu ni kaj,
dobro da me še uboga,
a se le poboljša naj.

Kaj bi majhna punčka rada,
kaj prinese čas, ne vem ...
ampak dedek mi pripada,
on ne bo kak hud problem.

Vera, ne-vera in samota

Aleš Gerbič je svojo pesniško kariero začel v šestdesetih letih in se je morda preveč ustrašil prve zavrnitve pri Mladih potih, tako da se je poslej ogibal velikih scen. Dosti pozneje se je pridružil nekoliko obrobnemu literarnemu življenju starejših avtorjev. A neupravičeno. Svoj glas ima, ki ni od drugih, svoje marginalne teme ima, ki niso od drugih. V pesništvo je stopil z močno vzporednico Janeza Menarta (za katerega pravi, da ga tisti čas ni poznal) in ta ga po formi in humorno-satiričnih temah in poudarkih spremlja do konca. Vendar je Gerbič nežnejša duša, kar se izkaže v subtilnem doživljanju življenjskih situacij, narave, odnosov med ljudmi.

Gerbič niha med doživljanjem sveta z neko pasivnostjo – na primer lirične podobe o paši in rasti (»Zimska paša«) bi lahko bile samozadostne pesmi – in okvirom, ki je njegov konceptualni svet. To doživljanje gre skozi mnoge pesmi v vsej zbirki, včasih ga zaznamo tudi v čisto konceptualnih – da gnojnica diši, tudi če v narekovaju, o skodelicah, ki morajo biti v paru s krožnički. Pravzaprav ta dva pola zbirke nihata drug v drugega, iz doživljanja sveta in iz odnosov z drugimi ljudmi prihaja neposrednost, a vanj grize misel, da je vse minljivo, da je zapisano koncu, da je nepomembno, da je vprašljivo. Gerbičev postopek je v tem, da zavije vse v zgodbo – kot v primeru garaže, ki je njegova »podoba osebna« s primerno glasnostjo ženinega nesoglasja z ropotanjem kuhinjske posode. Je, je komično in humorno, toda ali ni to zgodba o svetu, ki ga spremlja s svojo snovnostjo in se upira razumskemu redu. Boj za drobnarije je boj za življenje in za neprestano zaustavljanje časa.

Pesmi so tudi lovljene ravnotežja in morda je blizu temu pesem »Dež škrebља«, ki ustvarja čutno podobo deževne noči, v kateri zablisne »spoznanje«.

Gerbičeva posebnost je stopnjevanje svojevrstne »dramske situacije«, ki jo vzpostavlja s temo. To mu

omogočajo katrene, kot ramena pri stopnišču so in skoraj za vsako sledi obrat. Tako ustvarja svoj konceptualni svet, svoj, in ne recept za razumevanje sveta. Zelo nazorno to demonstrira v pesmi »Mušnice s figami«. Zdi se, da gre za drobne stvari – a gre za velike zastavke, saj je dostikrat na koncu na stavi življenje. (*Gusti, zdaj bo konec dneva, / kaj, prijatelj, rečeš mi? / ... »Daj no daj, ne bodi reva, / boš že videl, grešnik ti!«* – Sveti Avguštín). Od zabavljanja stopamo v tisto, kar življenjsko veže. Ni torej čudno, da se pesmi pogosto končujejo besedami o smrti ali koncu.

V naslovni pesmi srečujemo tudi eno od ključnih besed zbirke, ki nam jo pomaga interpretirati – križ. V besedilu se ob izvedenkah pojavlja šestkrat, štirikrat v periferni in dvakrat v osnovni, simbolni rabi. Tudi bog samo dvakrat (seveda zunaj fraz), vendar je navezav z (ne)vero veliko, posebej je izpostavljena v naslovni pesmi (str. 47), v kateri se po svoje križa njegov odnos do senzualnega in konceptualnega.

Še eno ključno besedo pogledjmo – to je tisto, kar je povezano s pesnjenjem – pesem. »Pesnika« najdemo v petih ironično-zanikujočih pesmih. A če pogledamo »Kako se napiše pesem« in »Daj, stari«, dobimo vpogled v gnostično igro z besedami in tu se potem razkriva jedro zbirke – na eni strani je čutni svet, na drugi razum in kot vertikala nedoumljivo dožemanje celote sebe in po svoje tudi sveta.

Zanimivo je primerjati ton prvega in drugega razdelka. Prvi je z zaprto formo nekako nemiren, medtem ko se v drugem s prostimi verzi sprosti, zajame dih globlje in tudi seže globlje v finese doživljanja. Ko se v zadnjem razdelku vrne k strožji obliki, spregovori skoraj z vsakdanjim jezikom, a s toploto in nežnostjo o družinskih odnosih. Drugi razdelek je temelj zbirke – najboljše je in bi zadostoval za zbirko sam. V velikem razponu tém pa sta vendarle pesmi, ki izražata Gerbičovo pot – »Nekje ob Muri« in »Brencelj«. Ujel je čisti trenutek, tisti rob, kamor ne sega satira. Seveda je zbirka ravno zaradi kompozitnosti kompleksna in se njene

kvalitete da gledati skozi različne vidike, toda zame je največja vrednost teh dveh pesmi prav nekonceptno in neizkustveno jedro, o mističnem ali vsaj metafizičnem dojemanju sveta.

Številni izdvojeni zlogi, predpone in drugi deli besede, besede, besedne zveze, medklici in stavki v oklepaju ali tudi elipse govorijo, da ima Gerbič rad dvopomen-skost, dvosmiselnost in da v njem teče ob pisanju pesmi svojevrsten pogovor. Njegova *ars poetica* (»Kako se napiše pesem«), je polna drobcenih dvomov pisanju in o besedilu. To je satirizacija, ki se kaže v pomislekih, samopomanjševanju, pomanjševalnicah, pogovornih izrazih, evfemizmih, komentarjih. Prav v »pisanju pesmi«, ki je ena od njegovih značilnih tem, se pojavlja pogosto, a pisanje samo je pravzaprav metafora za umik pred svetom. Pesmi tečejo kot obotavljajoč se pogovor in nago-vor. Vse to so znaki samotarske duše, ki se odslikava v besedilu kot splet rečnih rokavov ali kot podoba krajine ... in to končno vodi do miru.

Teža zbirke pada na konec razdelka **(pre)prosto** in sodim, da je tam tudi njeno emocionalno težišče.

Lepo je brati tako polno zbirko.

Marjan Pungartnik

Še nekaj o svojem pisanju

142

Pesmi sem začel pisati v srednji šoli, enako kot sošolec in nato doživljenjski prijatelj Janko Jelnikar (ki pa se je že takrat bolj posvečal kameri). Z ljubeznijo do literarnega ustvarjanja nas je okužila profesorica slovenščine Marija Debelak. Moja muza pa je s siceršnjo zrelostjo (bolje, staranjem) polagoma usihala in se na koncu zvedla na priložnostne prigodnice, zbadljivke in epigrame. A kot vidim danes, v tem času ni spala, ampak je v svoji nemirni duši (nekritično) po tihem zbirala tako kurantno kot nekurantno robo, s katero je, ne da bi se zavedal, do vrha napolnila moje (relativno skromno) mentalno skladišče. In ko ni imela več kam, se je lepega dne (ki je nekako sovpadal z mojo upokojitvijo) postavila predme (jaz pa pred računalnik) in v kratkem času zmetala vame vso tisto (z)verzirano, (pre)prosto ter ostalo kramo in rekla: Tako, in glej, da bo odslej tu zopet mir!

No, ni bilo čisto tako (in enostavno). Po upokojitvi, ko sem se leta 2000 vpisal najprej v krožek kreativnega pisanja, ki ga je vodil pisatelj Vladimir Štefanec, po nekaj letih sem se priključil (saj nisem imel izbire, ženskemu) pesniškemu krožku društva Lipa v Domžalah pod vodstvom Zlatke Levstek. S prijateljem Jankom sva imela v tem času še posebno intenzivne stike in ob vsakem mojem novem umotvoru izmenjevala literarno-kritično korespondenco. Ne da bi hotel, je Janko postal moj najboljši mentor. Leta 2007 sem s svojimi pesmimi sodeloval na (njegovi) mariborski razstavi: »Fotografije kar tako, čeprav jim pesmice pojo«. Udeležil sem se tudi nekaj seminarjev in natečajev za seniorje pri JSKD ter objavljaj v njihovih zbornikih *V zavetju besede* (2007, 2009 in 2010). Udeležil sem se še pesniške delavnice z Urošem Zupanom. Objavil sem nekaj pesmi še v revijah Prostor pod soncem, OtočjeO in na portalu Pesem.si. Tako sem v tem relativno kratkem obdobju parih let »dal na svitlo« okrog

350 pesmi. In kot se je pojavila, tako je muza tudi odšla, kajti že lep čas me pušča lepo pri miru.

Osnovni izbor za to zbirko, ki predstavlja nekakšen prerez skozi vsa moja tovrstna prizadevanja, je požrtvovalno, upam, da tudi brez pretirane milosti, opravila pesnica Barbara Korun, prvo računalniško postavitvev pa moja dobra prijateljica Murka Kristan, a dokončno obliko ji je dal urednik, g. Marjan Pungartnik. Vsem iskrena hvala.

P.s.: Ko utegneš, Janko, mi pa še malo namigni, kako se ti zdaj vse to zdi!

O Janku Jelnikarju, človeku in fotografu

Prijatelj Janko Andrej Jelnikar (1948 - 2015) je bil od leta 1965 član Fotokinokluba Maribor, bil je tudi član znanega t. i. mariborskega kroga. Bil je prejemnik številnih domačih, jugoslovanskih in tujih nagrad in priznanj. Njegov fotografski opus je ogromen, preliva se v posamezne zaključene cikle sprva črno-belih, pozneje še barvnih fotografij. Pogosto je samostojno ali skupinsko razstavljal širom po Sloveniji, pa tudi drugod. Meni ostaja neizbrisno v spominu njegova (zadnja) pregledna (dvojna) razstava leta 1997 v Umetnostni galeriji Maribor in Galeriji Stolp. Velik del svojih fotografij je, ko je že slutil, da ne bo več dolgo, podaril Umetnostni galeriji Maribor in Arhitekturnemu muzeju v Ljubljani. Iz njegovih fotografij veje blag, a samosvoj, globoko občuten in razmišljujoč duh, tak kot je Janko v resnici bil. Mnogim in tudi meni je neizmerno bogatil življenje. Kot mnogi te bom tudi jaz, dragi prijatelj, do kraja pogrešal.

Kazalo

(z)verzirano

Moj majhen plašč	9
Zimska paša	10
Načrti	11
Pesnik, pesnik!	12
Zeleni možici	13
Sij	14
Zabodeno-brezčasni sonet	15
Vse je preprosto	16
Ena ljudska	17
Oj, lepo je res na deželi I	18
Oj, lepo je res na deželi II	19
Čuk se je oženil	20
Jaše Eva	21
Moja Marička	22
Šalčki	23
Moja garaža	24
Ptičja gripa	25
Žur	26
Dež škrebija	27
Ravnik	28
Diagnoza	29
Grmadoman	30
Hortenzije	31
Amater	32
Kisla župa	33
Kockanje	34
Mušnice s figami	36
Sveti Avguštin	37
Močna osebnost	38
Vaja	39
Moj patron	40
Črna pot	41
Nisem slišal	42

(pre)prosto

Pospravljam	47
-------------	----

Moja pesem	48
Odkod ideja	49
Medtem pesnim	50
Alternativno zdravljenje	51
Kulturnik ti!	53
Kako se napiše pesem	55
Daj, stari ...	56
Moja okna	57
Nekje ob Muri	58
Brencelj	59
Divji prašič	60
Gagarin	61
Brez iskrice	62
Svetilničar	63
Erotična masaža	64
Eksorcist	65
Stilska preobrazba	66
Naslednji, prosim	67
Stromboli	68
Igra	69
Ni da bi govoril	70
Ne pomaga	71
Zimsko jutro	72
Včasih je ...	73
Mavrica	74
Pred ogledalom	75
Huda jama	76
Al Kaida	78
Rak ni smrt	80
Korenite spremembe	81
Ekološka zavest	82
Prosim za besedo ...	84
Klopotec	85
Nova sezona	86
Prva svetovna	87
Peričnik	88
Moja Bistrica	89
Kljub vsemu odločitev	90
Ku-ku	91
Noč na Medvedjem brdu	92

Meglana	93
Gospod Povše	94
Nova stara mesta	95
Moj Beligrad	96
Mesečina	97
Od vedno	98
Domača naloga o sreči	99
Dolina krizantem	102
Nebeški jezik	104
Spomenik	105

ne-zrelo

Bit	109
Ena in ena je	110
Harmonika	111
Izložbe	112
Lasje	113
Nenavadna noč	114
Morala ali kaj	115
Pijanec	116

(s)kratka

kritik	121
Pesniško srečanje ob Navju	122
Si ali te ni?	123
Napravi iz tega prahu	124
Resnično resnično povem vam	125
Škocjanski »haikuji«	126
IQ	127
Pregovor z dodatkom	128

(spet) na otročje

Dedkovo naročje	133
Delavnik	135
Majhna nadloga	137

<i>Marjan Pungartnik: Vera, ne-vera in samota</i>	139
<i>Še nekaj o svojem pisanju</i>	142
<i>O Janku Jelničarju, človeku in fotografu</i>	144

Kulturno društvo
Mariborska literarna družba
Zbirka
eDition 25

Aleš Gerbič:
POSPRAVLJAM

Uredil, spremno besedo napisal
in opremil:
Marjan Pungartnik
Fotografije:
Janko Jelnikar
Izdalo:
Kulturno društvo
Mariborska literarna družba
kot svojo
372. publikacijo
Izdelava digitalne publikacije:
Marjan Pungartnik
v februarju 2021

Te pesmice nimajo cene,
vendar pa so vseeno vredne vsaj
pomilovanja, zato hvaležno
sprejemajo vbogajme.

ISBN 978-961-6850-41-4